

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI – Plăsmuiri utile	11
Când eram tânăr și verde	13
Cununat cu dezastrul (ori <i>Serios în deceniul șase</i>)	59
PARTEA A DOUA – Povestea mea adevărată	155

Când Moonie a împlinit douăzeci și unu de ani și din punct de vedere legal nu a mai fost „sub tutela“ mea, m-am hotărât să mă căsătoresc cu ea. La acel moment, partea cea mai rea a relației noastre, adică patima devoratoare, frenetică, precum și teama paralizantă se încheiaseră. M-am gândit că mariajul ne-ar permite să depășim plicticoasa etapă secundă, în care ea avea tendința să stea tăcută și posomorâtă, iar eu, într-un fel de surdină, să fiu permanent neliniștit, de parcă așteptam pe un pat de spital să fiu dus cu targa pe roțile în sala de operații pentru o intervenție chirurgicală. Trebuia fie să mă căsătoresc cu ea, fie s-o părăsesc, s-o iau asupra mea pentru totdeauna sau să termin definitiv povestea. Deci, în ziua când a împlinit douăzeci și unu de ani, după ce am hotărât care era alternativa pentru mine, am cerut-o de nevastă. Dar Moonie a zis nu, nu voia să fie niciodată soție. Mi-am pierdut cumpătul, am început să vorbesc furios în engleză – lumea din restaurant se uita spre noi.

— Vrei să spui, soția mea!

— *E di chi altro potrei essere?* mi-a răspuns ea.

Oricum, a cui altcuiva aş putea fi?

Și gata, a fost ultima oară când am încercat să fac lucrurile „corect“. În consecință, trăim și-acum împreună în condiția de necăsătoriți, iar eu continui să fiu uluit când mă gândesc la cine e și cine a fost partenera mea docilă și cum a ajuns să fie împreună cu mine. O să credeți că până în momentul de față ar fi trebuit să trec

peste asta, dar, după cât se pare, nu sunt în stare sau dispus să fac așa. Câtă vreme nimeni de-aici nu cunoaște povestea noastră, sunt capabil să țin sub control remușcărilor și rușinea.

Totuși, e peste puterile mele să-mi înăbuș senzația că trăiesc *viața unei alte persoane*. Trebuia să fiu în altă parte și altfel. Nu-i viața pentru care am muncit, viața cum o plănuisem eu! Viața pentru care eram făcut! Desigur, în aparență sunt la fel de respectabil prin îmbrăcăminte și maniere cum eram când mi-am început viața de adult ca tânăr universitar serios în Chicago, în deceniul al șaselea. Categorie *dau impresia* că nu se întâmplă nimic neverosimil ori neobișnuit. Scriu și public sub pseudonim scurte povestiri, oarecum mai ale mele acum decât ale lui Katherine Mansfield, dar marcate încă puternic de ironie și lipsă de finalitate. Recent, am fost surprins când, într-o după-amiază, în timp ce frunzăream revistele la biblioteca USIS, am dat peste un articol într-o publicație literară americană în care „eu“ eram menționat pe nerăsuflăte împreună cu niște scriitori destul de renumiți, ca unul cu preocupări sociale și literare desuete. Nu-mi dădusem seama că devenisem atât de bine-cunoscut încât acum să fiu considerat depășit. Cum pot fi sigur (locuind aici) de starea reputației mele pseudonimice sau a celei reale? Predau literatură engleză și americană la o universitate din oraș unor studenți ascultători și respectuoși cum n-am mai întâlnit. La acea U. din C. n-a fost nicicând așa. Câștig niște bani în plus, foarte puțini însă, citind

romane americane pentru o editură italiană și spunând ce cred despre ele; în acest fel mă țin la curent cu ultimele evenimente din domeniul creației literare. Și nu mai am migrene. Am scăpat de ele cu vreo douăzeci de ani înainte de termenul prezis de neurolog – luați-o cum vreți... Pe de altă parte, e de-ajuns să mă gândesc să-i fac o vizită tatălui meu, care suferă și îmbătrânește în New Jersey, e de-ajuns să trec pe lângă birourile companiei americane de pe Via... pentru ca inima-mi să-o pornească-n galop nebun, iar puterea să mi se scurgă din membre. Un minut dacă mă gândesc serios să-i revăd pe cei ce mă iubeau sau care doar mă cunoșteau, și mă și cuprinde panica... E panica ocnașului evadat, care-și închipuie că autoritățile sunt pe urmele lui – însă eu sunt și autoritatea, și evadatul. *Fiindcă vreau într-adevăr să mă duc acasă.* Măcar de-aș avea mijloacele pentru a mă autoextrăda! Cu cât rămân ascuns în acest fel mai multă vreme, cu atât permit ca legenda mârșăviei mele să ia proporții. Și cum să aflu eu de-aici, din Italia, dacă o astfel de legendă e numai fructul imaginației mele sau dacă există în realitate? Sau dacă a existat vreodată? America întrezărită la TV și despre care citesc o dată pe lună în periodicele de la biblioteca USIS nu mi se mai pare locul unde oamenii se preocupă de cine cu cine se culcă. Cui îi mai pasă că femeia asta de douăzeci și patru de ani a fost cândva fiica mea vitregă? Cui îi pasă că i-am luat fecioria la șaisprezece ani și am dezmiertat-o „fără intenție“ când avea doisprezece? Cine își mai

amintește acolo de răposata Lydia Zuckerman sau de circumstanțele în care s-a produs sinuciderea ei și plecarea mea în 1962? Din ceea ce citesc, s-ar părea că în America post-Oswald un bărbat cu genul meu de dosar personal poate să-și vadă de treburile lui fără să atragă prea mult atenția. Nici măcar Ketterer nu putea să ne facă vreun rău, credeam eu, din moment ce fiica lui nu mai e minoră; iar după fuga noastră el n-a simțit decât ușurarea că nu va mai trebui să scoată din buzunar cei douăzeci și cinci de dolărei pe săptămână stabiliți de instanță pentru întreținerea lui Moonie.

Atunci știu ce trebuie să fac. Știu ce e de făcut. Da, știu! Trebuie să mă decid s-o părăsesc pe Moonie (și, prin această acțiune, să mă scutur de zăpăceala întreținută în mine de prezența ei); trebuie s-o părăsesc, dar după ce îi explic clar că undeva în lume există un alt bărbat și că împreună cu acesta ar putea nu numai să supraviețuiască, ci și să fie o persoană mai veselă, mai binedispusă – trebuie s-o conving că atunci când voi pleca, ea nu va fi lăsată să se ofilească, ci va avea (după cum va fi voia ei) o groază de admiratori într-un an, bărbați serioși, dornici să curteze o tânără statuară și dulce cum e ea, la fel de mulți ca indivizii frivoli de pe străzi care se țin după ea, sâsâind și trimițându-i bezele, italieni care-și închipuie că e scandinavă și sălbatică; trebuie fie s-o părăsesc pe Moonie, *acum* (chiar dacă deocamdată numai pentru a trece pe celălalt mal al râului și de acolo să am grijă de ea ca un tată ce locuiește în același

oraș, în loc să fiu iubitul întins în pat lângă ea, de al cărui trup se lipește când doarme), fie să mă întorc cu ea în America, unde o să trăim, doi iubiți, ca oricare alții – ca *toți* ceilalți, dacă e să cred ce se scrie despre „revoluția sexuală“ în revistele țării mele natale.

Dar mă simt prea umilit ca să optez pentru oricare dintre variante. Poate s-o fi schimbat țara, însă eu nu. N-am știut că sunt posibile umiliri atât de profunde, nu pentru mine. Citi-tor al *Lordului Jim*, romanul lui Conrad, și al *Thérèsei* lui Mauriac, al „Scrisorii“ lui Kafka către tatăl său, al lui Hawthorne, Strindberg și Sofocle – al lui Freud! – și totuși n-am știut că umilința poate să facă atâta rău unui om. Sau literatura îmi influențează prea tare ideile despre viață, sau nu sunt în stare să stabilesc absolut nici o legătură între înțelepciunea literaturii și existența mea – așa se pare. Fiindcă nu pot da deplină crezare deznădejzii provocate de situa-ția mea grea, deși cunosc rândul care încheie *Procesul* așa cum îmi cunosc fața: „rușinea ar fi trebuit să-i supraviețuiască“! Numai că eu nu sunt un personaj dintr-o carte, cu siguranță nu din cartea aceea. Eu sunt real. Iar umilirea mea e la fel de *reală*. Doamne Dumnezeule, cum credeam eu, în adolescență, că sufeream când mingile de baseball îmi treceau printre mâini în curtea școlii, iar sportivii înnăscuți din echipa mea se plesneau peste frunte de disperare. Ce n-aș da acum să trăiesc din nou starea aceea de umilință. Ce n-aș da să trăiesc din nou în Chicago și cât e dimineața de lungă să le predau

principiile compoziției studenților mei din anul întâi, plini de vioiciune, să-mi servesc cina simplă de pe o tavă la Commons, sala de mese comună, și, înainte de a dormi, să citesc în patul meu de burlac cincizeci de pagini monumentale adnotate și subliniate din maestrii europeni, Mann, Tolstoi, Gogol, Proust, să fiu în pat cu acele genii – să am din nou sentimentul valorii și chiar migrene dacă de asta e nevoie! Cum mai tânjeam după o viață demnă! Și cât eram de încrezător în mine!

Și-acum, să închei povestirea aceluia Zuckerman din acel Chicago într-o modalitate narativă tradițională. Las în seama acelor scriitori trăitori în prezentul american flamboiant și din ale căror creații literare extravagante dau exemple aici, departe de ei, să trateze neverosimilul, absurdul și bizarul într-o manieră diferită de cea directă și identificabilă.

În prezența mea Eugene Ketterer se străduia din răspuțeri să pară calm, imperturbabil și nonviolent, adică un tip obișnuit. Eu îi spuneam domnule Ketterer, el îmi spunea Nathan, Nate sau Natie. Cu cât o aducea mai târziu pe Monica la mama ei, cu atât mai degajată și nerușinată mi se părea purtarea lui; Lydia se înfuria, confruntarea asta dezvăluia o predispoziție pentru furia vitriolantă, care nu se manifestase în fața mea până atunci, nici acasă, nici în sala de seminar, nici în producția ei literară. Nu servea la nimic s-o avertizezi să nu se lase provocată; de fapt, ea m-a acuzat de câteva ori – după aceea,